

Posudek oponenta bakalářské práce:

Jan Brychta, Vývoj rodiny v sociokulturním kontextu českých zemí od pol. 16. st. po současnost,

Universita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2013.

Práce Jana Brychty je třetí verzí textu, který autor předložil jako bakalářskou práci postupně v lednu a září loňského roku. Podobně jako v případě druhé verze diplomové práce je třeba konstatovat, že přepracování se nijak nedotklo podstaty práce, tj. rázu kladených otázek, metodických východisek, okruhu užitých pramenů ani členění práce, a že úpravy jsou spíše rázu kosmetického, tj. zohledňují některé dílčí připomínky oponenta a vedoucího práce. Proto je nutno s politováním konstatovat, že většina principiálních námitek z předešlých posudků zůstává v platnosti.

V posudku se proto podrobněji zastavím pouze u kapitoly, v níž autor získaná pramenná data podrobil jisté analýze: pokusil se postihnout určité vývojové tendence na Brychtově gruntě v průběhu raného novověku a konfrontovat tyto poznatky se situací v českých zemích. V porovnání s předešlou verzí práce byla jednotlivá témata (cena ptáčovského gruntu v čase, věk hospodářů při přebírání statku, ideální doba splácení gruntu, délka setrvání hospodářů v čele gruntu) slita do jedné kapitoly a byly odstraněny některé pasáže, jež byly předmětem kritiky oponentského posudku. Takto naložil autor prakticky s celou kapitolou o věku hospodářů v okamžiku nástupu do čela usedlosti: místo rozšíření a zpřesnění analýzy (např. sondou do dalších pramenů, ze kterých by vyplynulo, kdy se usedlosti ujal Martin, o jehož nástupu do čela nemovitosti zápis chybí) se omezil na stručnou poznámku, že je patrná rodová tendence k ujímání se gruntu ve věku 24 let, kdy nastupující hospodář dosáhl plnoletosti. Nově naproti tomu autor propočítal průměrnou dobu setrvání v čele ptáčkovského statku. Pasáže o ceně gruntu a ideální době splácení nedoznaly podstatnějších změn, jejich poznatky byly jen poněkud systematictěji porovnány se závěry literatury, zabývající se otázkami cen poddanských usedlostí, dědickou praxí a selskou ekonomikou v raném novověku. Škoda, že propočty ideální doby splácení gruntu nebyly porovnány s poznatky D.Štefanové a zejména A.Velkové, v jejímž vzorku z Plzeňska by se jistě našla hospodářství podobných velikostí jako byl Brychtův statek (u těchto autorek by kolega konec konců mohl najít bohatou inspiraci, jaké otázky lze v pozemkových knihách sledovat a jakými metodami lze postupovat). Vycházejí z Chocholáčovy studie, která analyzuje okruh moravských lokalit s menšími gruntů, může pak autor pouze konstatovat, že podíl každoročního vejrunku na celkové ceně brychtovské usedlosti ve výši 18% byl zcela srovnatelný s tím, jaké procento tvořil každoroční vejrunk na gruntech menších velikostí na jihu Moravy. Z hlediska oponenta tak byly výzvy předešlého posudku k rozpracování problematiky okolností dědických převodů oslyšeny jen nezřetelně.

Výtky, které zazněly už na adresu předešlých verzí bakalářské práce a které zůstávají, bohužel, v platnosti, lze s odkazem na předešlé oponentské posudky jen stručně shrnout: žánrová a metodická nevyhraněnost práce, související i s velmi obecně a neurčitě definovanými cíli studie v úvodu a velmi rozpačitě vyznívajícím shrnutím výsledků v závěru práce; nadměrný podíl údajů opsaných z rodinné kroniky Brychtů (excerpce především z matrik a z gruntovnic), na jejímž vzniku se však autor nijak nepodílel; teoretické kapitoly, které nejsou nijak provázány ani s pasážemi z rodinné kroniky, ani s rozborů dědické praxe v rámci Brychtova rodu, a které tak působí spíše jako omáčka, sloužící pouze k dosažení potřebného minimálního počtu znaků v diplomové práci (např. kap. 4.1, 5, 6, 6.1); povrchní sonda do rodové paměti, již lze stejně těžko vydávat za sociologickou jako za oral-historickou. Stranou ponechávám řadu kontroverzních tvrzení v kapitolách o vývoji rodiny (1.4) a o starém demografickém režimu (3.3).

Nedomnívám se, že by autor nebyl schopen lepšího výkonu; spíše se zdá, že jeho pozornost je již obrácena jiným směrem a že nechce investovat do bakalářské práce mnoho energie a času. U třetího pokusu by už ale tento přístup mohl být pokládán za vabank..

I přesto, že vůči práci Jana Brychty mám dosti principiální výhrady, uznávám, že k určitým samostatným analytickým pasážím se autor nakonec dopracoval a s jistou mírou rezignace ji pokládám hájitelnou. Znamka po mém soudu však nemůže být ani v případě obratné obhajoby lepší než 3.

Markéta Pražáková Seligová, PhD.

V Praze dne 27.8.2013